

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్ధవగీతాసు
॥ చతుర్థశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

యో విద్యాశ్రుతసంపన్న ఆత్మవాన్ నానుమానికః ।
మాయామాత్రమిదంజ్ఞాత్వా జ్ఞానం చ మయి సంన్యసేత్ ॥ 14.1 ॥

జ్ఞానినస్త్వహమేవేష్టః స్వార్థో హేతుశ్చ సమ్మతః ।
స్వర్గశ్చైవాపవర్గశ్చ నాన్యోఽర్థో మదృతే ప్రియః ॥ 14.2 ॥

జ్ఞానవిజ్ఞానసంసిద్ధాః పదం శ్రేష్ఠం విదుర్మమ ।
జ్ఞానీ ప్రియతమోఽతో మే జ్ఞానేనాసౌ బిభర్తి మాం ॥ 14.3 ॥

తపస్తీర్థం జపో దానం పవిత్రాణీతరాణి చ ।
నాలం కుర్వంతి తాం సిద్ధిం యా జ్ఞానకలయా కృతా ॥ 14.4 ॥

తస్మాజ్ఞానేన సహితం జ్ఞాత్వా స్వాత్మానముద్ధవ ।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో భజ మాం భక్తిభావితః ॥ 14.5 ॥

జ్ఞానవిజ్ఞానయజ్ఞేన మామిష్ట్యాఽఽత్మానమాత్మని ।
సర్వయజ్ఞపతిం మాం వై సంసిద్ధిం మునయోఽగమన్ ॥ 14.6 ॥

త్వయ్యుద్ధవాశ్రయతి యస్త్రివిధో వికారో
మాయాంతరాఽఽపతతి నాద్యపవర్గయోర్యత్ ।
జన్మాదయోఽస్య యదమీ తవ తస్య కిం స్యు -
రాద్యంతయోర్యదసతోఽస్తి తదేవ మధ్యే ॥ 14.7 ॥

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

జ్ఞానం విశుద్ధం విపులం యదైతద్

వైరాగ్యవిజ్ఞానయుతం పురాణం ।

ఆఖ్యాహి విశ్వేశ్వర విశ్వమూర్తే

త్వద్భక్తియోగం చ మహద్విమృగ్యం ॥ 14.8 ॥

తాపత్రయేణాభిహతస్య ఘోరే

సంతప్యమానస్య భవాధ్వనీశ ।

పశ్యామి నాన్యచ్ఛరణం తవాంఘ్రి -

ద్వంద్వాతపత్రాదమృతాభివర్షాత్ ॥ 14.9 ॥

దష్టం జనం సంపతీతం బిలేఽస్మిన్

కాలాహినా క్షుద్రసుఖోరుతర్షం ।

సముద్ధరైనం కృపయాఽఽపవర్ణ్యై -

ర్వచోభిరాసించ మహానుభావ ॥ 14.10 ॥

శ్రీభగవానువాచ

ఇత్థమేతత్ పురా రాజా భీష్మం ధర్మభృతాం వరం ।

అజాతశత్రుః పప్రచ్ఛ సర్వేషాం నోఽనుశృణ్వతాం ॥ 14.11 ॥

నివృత్తే భారతే యుద్ధే సుహృన్నిధనవిహ్వలః ।

శ్రుత్వా ధర్మాన్ బహూన్ పశ్చాన్మోక్షధర్మానప్రచ్ఛత ॥ 14.12 ॥

తానహం తేఽభిధాస్యామి దేవవ్రతమఖాచ్ఛృతాన్ ।

జ్ఞానవైరాగ్యవిజ్ఞాన శ్రద్ధాభక్త్యుపబృంహితాన్ ॥ 14.13 ॥

నవైకాదశ పంచ త్రీన్ భావాన్ భూతేషు యేన వై ।

ఈక్షేతాధైకమప్యేష తజ్ఞానం మమ నిశ్చితం ॥ 14.14 ॥

ఏతదేవ హి విజ్ఞానం న తద్దైకేన యేన యత్ |
స్థిత్యుత్పత్త్యప్యయాన్ పశ్యేద్ భావానాం త్రిగుణాత్మనాం || 14.15 ||

ఆదావంతే చ మధ్యే చ సృజ్యాత్ సృజ్యం యదన్వియాత్ |
పునస్తత్ప్రతిసంక్రామే యచ్ఛిష్యేత తదేవ సత్ || 14.16 ||

శ్రుతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమనుమానం చతుష్టయం |
ప్రమాణేష్వనవస్థానాద్ వికల్పాత్ స విరజ్యతే || 14.17 ||

కర్మణాం పరిణామిత్యాదావిరించాదమంగలం |
విపశ్చిన్నశ్వరం పశ్యేదదృష్టమపి దృష్టవత్ || 14.18 ||

భక్తియోగః పురైవోక్తః ప్రీయమాణాయ తేఽనఘ |
పునశ్చ కథయిష్యామి మద్భక్తేః కారణం పరం || 14.19 ||

శ్రద్ధామృతకథాయాం మే శశ్వన్మదనుకీర్తనం |
పరినిష్ఠా చ పూజాయాం స్తుతిభిః స్తవనం మమ || 14.20 ||

ఆదరః పరిచర్యాయాం సర్వాంగైరభివందనం |
మద్భక్తపూజాభ్యధికా సర్వభూతేషు మన్మతిః || 14.21 ||

మదర్థేష్వంగచేష్టా చ వచసా మద్గుణేరణం |
మయ్యర్పణం చ మనసః సర్వకామవివర్జనం || 14.22 ||

మదర్థేఽర్థపరిత్యాగో భోగస్య చ సుఖస్య చ |
ఇష్టం దత్తం హతం జప్తం మదర్థం యద్ వ్రతం తపః || 14.23 ||

ఏవం ధర్మైర్మనుష్యాణాముద్ధవాత్మనివేదినాం |
మయి సంజాయతే భక్తిః కోఽన్యోఽర్థోఽస్యావశిష్యతే || 14.24 ||

యదాత్మన్యర్పితం చిత్తం శాంతం సత్త్వోపబృంహితం |
ధర్మం జ్ఞానం స వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాభిపద్యతే || 14.25 ||

యదర్పితం తద్వికల్పే ఇంద్రియైః పరిధావతి |
రజస్వలం చాసన్నిష్ఠం చిత్తం విద్ధి విపర్యయం || 14.26 ||

ధర్మో మద్భక్తికృత్ ప్రోక్తో జ్ఞానం చైకాత్మ్యదర్శనం |
గుణేష్వసంగో వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాణిమాదయః || 14.27 ||

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ
యమః కతివిధః ప్రోక్తో నియమో వారికర్శన |
కః శమః కో దమః కృష్ణ కా తితిక్షా ధృతిః ప్రభో || 14.28 ||

కిం దానం కిం తపః శౌర్యం కిం సత్యమృతముచ్యతే |
కస్త్యాగః కిం ధనం చేష్టం కో యజ్ఞః కా చ దక్షిణా || 14.29 ||

పుంసః కింస్విద్ బలం శ్రీమన్ భగో లాభశ్చ కేశవ |
కా విద్యా హ్రీః పరా కా శ్రీః కిం సుఖం దుఃఖమేవ చ || 14.30 ||

కః పండితః కశ్చ మూర్ఖః కః పంథా ఉత్పథశ్చ కః |
కః స్వర్గో నరకః కః స్వీత్ కో బంధురుత కిం గృహం || 14.31 ||

క ఆధ్యః కో దరిద్రో వా కృపణః కః క ఈశ్వరః |
ఏతాన్ ప్రశ్నాన్ మమ బ్రూహి విపరీతాంశ్చ సత్పతే || 14.32 ||

శ్రీభగవానువాచ
అహింసా సత్యమస్తేయమసంగో హీరసంచయః |
ఆస్తిక్యం బ్రహ్మచర్యం చ మౌనం స్థైర్యం క్షమాభయం || 14.33 ||

శౌచం జపస్తపో హోమః శ్రద్ధాఽఽతిధ్యం మదర్చనం |
తీర్థాటనం పరార్థేహ తుష్టిరాచార్యసేవనం || 14.34 ||

ఏతే యమాః సనియమా ఉభయోర్ద్వాదశ స్మృతాః |
పుంసాముపాసితాస్తాత యథాకామం దుహంతి హి || 14.35 ||

శమో మన్నిష్ఠతా బుద్ధేర్దమ ఇంద్రియసంయమః |
తితిక్షా దుఃఖసమ్మర్షో జిహ్వోపస్థజయో ధృతిః || 14.36 ||

దండన్యాసః పరం దానం కామత్యాగస్తపః స్మృతం |
స్వభావవిజయః శౌర్యం సత్యం చ సమదర్శనం || 14.37 ||

ఋతం చ సునృతా వాణీ కవిభిః పరికీర్తితా |
కర్మస్వసంగమః శౌచం త్యాగః సంన్యాస ఉచ్యతే || 14.38 ||

ధర్మ ఇష్టం ధనం నృణాం యజ్ఞోఽహం భగవత్తమః |
దక్షిణా జ్ఞానసందేశః ప్రాణాయామః పరం బలం || 14.39 ||

భగో మ ఐశ్వరో భావో లాభో మద్భక్తిరుత్తమః |
విద్యాఽఽత్మని భిదాబాధో జగుప్సా హ్రీరకర్మసు || 14.40 ||

శ్రీర్గుణా నైరపేక్ష్యాద్యాః సుఖం దుఃఖసుఖాత్యయః |
దుఃఖం కామసుఖాపేక్షా పండితో బంధమోక్షవిత్ || 14.41 ||

మూర్ఖో దేహాద్యహంబుద్ధిః పంథా మన్నిగమః స్మృతః |
ఉత్పథశ్చిత్తవిక్షేపః స్వర్గః సత్త్వగుణోదయః || 14.42 ||

నరకస్తమ ఉన్నాహో బంధుర్గురురహం సఖే |
గృహం శరీరం మానుష్యం గుణాఢ్యో హ్యధ్య ఉచ్యతే || 14.43 ||

దరిద్రో యస్త్యసంతుష్టః కృపణో యోఽజితేంద్రియః |
గుణేష్వసక్తధీరీశో గుణసంగో విపర్యయః || 14.44 ||

ఏత ఉద్ధవ తే ప్రశ్నాః సర్వే సాధు నిరూపితాః |
కిం వర్ణితేన బహునా లక్షణం గుణదోషయోః |
గుణదోషదృశిర్దోషో గుణస్తూభయవర్జితః || 14.45 ||

॥ ఇతి ఉద్ధవగీతాసు చతుర్థశోఽధ్యాయః సమాప్తః ॥